

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI

2024 MART VE NİSAN

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

Başvuru Adı :Sieć Obywatelska Watchdog Polska v. Polonya

Başvuru No : 10103/20

Başvuru Tarihi :05.02.2020

Karar Tarihi :21.03.2024

Konu :Sieć Obywatelska Watchdog Polska v. Polonya davası, Hükümet dışı kuruluş olan Sivil Toplum Kuruluşlarının, iki Anayasa Mahkemesi yargıcının toplantı günlüklerine ve mahkemenin ziyaretçi defterine erişim sağlama girişimlerinin ifade özgürlüğünü ihlal olup olmadığına ilişkindir.

Dava, Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanan bir politikacının ceza davalarındaki statüsünün belirlenmesi sırasında, iki yargıcın bu politikacıyla buluşup buluşmadığına dair şüphelerin STK tarafından öğrenilmeye çalışılmasının bilgi alma hakkı kapsamında olup olmadığına ilişkin bir uyuşmazlıktır.

Mahkeme, insan hakları ve hukukun üstünlüğü konusunda uzmanlaşmış köklü bir kuruluş olan bu STK'nın, toplantı günlüklerine erişim talebinde bulunmasının kamu yararı için olduğuna karar vermiştir. Bu bilgilere erişimin reddedilmesi, dolayısıyla STK'nın bilgi alma ve iletişim hakkına müdahale tartışması yaratmıştır. Böyle bir müdahaleyi haklı gösteren nedenler, belgenin "kamu" niteliğinin olmamasıyla sınırlı kaldığından yeterli olmamıştır. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin tutmadığı ve yerel yasalar gereği tutmaya zorunlu olmadığı ziyaretçi defteriyle ilgili olarak bu STK'nın bilgi alma veya iletişim hakkına müdahaleye dair herhangi bir kanıt bulunmamıştır.

Olaylar :Başvuru sahibi olan Sieć Obywatelska Watchdog Polska, Polonya merkezli bir sivil toplum kuruluşudur. Amacı, kamu alanında şeffaflığı artırmak ve Polonya'da ve iktidarın hesap verebilirliğini sağlamak için farkındalık oluşturmaktır. Başvuru sahibi olan STK, Temmuz 2017'de Anayasa Mahkemesi'ne bir e-posta göndererek, Mahkeme Başkanı ve Başkan Yardımcısının toplantı günlüğüne ve 1 Ocak 2017'den itibaren mahkeme binasına giren ve çıkan tüm kişilerin kayıtlarına erişim talep etmiştir.

Bu talep, o dönem ulusal medyada dolaşan iddialara nazaran yapılmıştır. Söz konusu iddialar, o dönem Anayasa Mahkemesi tarafından karar verilen bir Hükümet bakanı ile söz konusu yargıçlar arasında gerçekleştiği iddia edilen toplantılarla ilgilidir ve bu bakanın ceza davalarındaki statüsü Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi, STK'ya erişim izni vermekten kaçınmış ve STK'ya, ilgili yasaya göre resmi bir belge olmayan bir toplantı günlüğünün kamu bilgisi oluşturmadığını ve mahkemenin binasına giren ve çıkan insanların kayıtlarını tutmadığını bildirerek STK'nın başvurusunu reddetmiştir. Yüksek İdare Mahkemesi 2019'da Anayasa Mahkemesi Başkanı veya Başkan Yardımcısının toplantı günlüğünün iç belge olarak kabul edildiğini ve dolayısıyla "kamu" olarak nitelendirilemeyeceğini ve bu nedenle halka açıklanamayacağını belirtti. Ayrıca, kamu binalarına giren çıkan kişilerin kayıtlarını veya toplantı günlüğü tutma yükümlülüğü olmadığını belirtmiştir.

İhlal İddiaları :Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hakimlerin toplantı günlüklerine erişim talebinin reddedilmesiyle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğü) ihlal edildiğine, Anayasa Mahkemesi binasına giriş kayıtlarına erişimle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Başvurular Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 5 Şubat 2020 tarihinde yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki şekilde yedi hâkimden oluşan bir Daire tarafından verilmiştir:

President Marko Bošnjak (Slovenya),

Alena Poláčková (Slovakya),

Krzysztof Wojtyczek (Polonya),

Ivana Jelić (Karadağ),

Gilberto Felici (San Marino),

Erik Wennerström (İsveç),

Raffaele Sabato (İtalya),

ve ayrıca Yardımcı Bölüm Katibi Liv Tigerstedt.

Karar :

Polonya makamlarının başvuru sahibi STK'ya Anayasa Mahkemesi yargıçlarının toplantı günlüklerine erişimi reddedildi. STK, insan hakları ve hukukun üstünlüğü konusunda bilgi paylaşımına odaklanmış köklü bir kuruluştur. Bu günlükler, özellikle Anayasa Mahkemesi'nin tarafsızlığıyla ilgili siyasi tartışma göz önüne alındığında önemli olarak kabul edilmiştir. Hükümet için bu bilgileri toplamak zor değildi, çünkü istenen günlükler zaten mevcuttur ve kolayca erişilebilirdir.

Bu nedenle ilk derece mahkemesi, toplantı günlüklerine erişim izni verilmemesinin başvuru sahibi STK'nın bilgi alma ve iletişim hakkına müdahale ettiğine hükmetmiştir. Doğru bilginin, bir kamu gözetmeninin aracı olduğunu tekrarlamıştır.

Bu müdahale ulusal hukukta, Kamu Bilgisine Erişim Sözleşmesinde bir dayanağa sahip olmasına rağmen, bu dayanak sınırlı kalmış ve bilginin "kamu" karakterine ilişkin formal nedenleri içermektedir. Erişimin kısıtlanmasını gerektiren güvenlik veya devlet sırlarının veya başkalarının özel yaşamının korunması gibi gerekçeler sunulmamıştır. Bu, erişimin reddinin meşru bir amaç takip ettiğini veya "demokratik bir toplumda gerekli olduğunu" göstermek için ortaya konulmamıştır.

Bu nedenle, STK'nın toplantı günlüklerine erişim izni verilmemesi nedeniyle 10. Madde'nin ihlal edildiği kabul edilmiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesi binasına giriş kayıtlarına erişimle ilgili olarak 10. Madde'nin ihlal edilmediğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, bir ziyaretçi defterinin bulunmadığını bildirmiş ve STK'nın bu iddiayı etkin bir şekilde doğrulamanın bir yolu olmadığını kabul etmiştir. Ayrıca, Yüksek İdare Mahkemesi tarafından belirtildiği gibi, yerel yasalara göre kamu binalarının böyle bir ziyaretçi defteri tutma zorunluluğu yoktur. STK'nın aradığı bilgilere "hazır ve erişilebilir" olduğuna dair herhangi bir kanıt olmadığından bilgi alma veya iletişim hakkına müdahale edilemeyeceğine karar verilmiştir.

Adil Tazmin(Madde 41):

Mahkeme, başvuru sahibi STK'nın masraflar ve giderler talebini oy birliğiyle reddetmiştir.

ÇEVİREN: Stj. Av. Şizen Şenol (Sicil No: 96356)

Başvuru Adı :Kanatlı v. Türkiye

Başvuru No :18382/15

Başvuru Tarihi :06.04.2015

Karar Tarihi :12.03.2024

Konu :Vicdani retçilerin askerlik hizmetine alternatif olarak kamu hizmeti tercih etmelerine izin veren bir mevzuat bulunmaması nedeniyle Sözleşme ihlal edilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Kanatlı/Türkiye (başvuru no. 18382/15) davasına ilişkin bugünkü Daire kararında, oybirliğiyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesinin (düşünce, vicdan ve din özgürlüğü) ihlal edildiğine karar vermiştir.

Dava, 2009 yılında Askerlik Kanunu uyarınca çağrıldığı bir günlük askerlik hizmetini vicdani ret gerekçesiyle yerine getirmeyi reddettiği için mahkûm edildiğinden şikayetçi olan bir başvuruyla (Bay Kanatlı) ilgilidir.

Mahkeme, yedeklik sıfatı da dahil olmak üzere silahlı kuvvetlerde zorunlu askerlik hizmetini öngören ilgili ulusal mevzuatın, vicdani retçilerin alternatif bir hizmet biçimini yerine getirmeleri için herhangi bir hüküm içermediğini kaydetmiştir.

Mahkeme, daha önce, alternatif bir hizmet veya vicdani ret iddiasının incelenmesi için etkili ve erişilebilir bir prosedür öngörmeyen bir sistemin, toplumun genel çıkarları ile vicdani retçilerin çıkarları arasında adil bir denge kurmuş sayılamayacağına karar verdiğine işaret etmiştir. Hükümet tarafından ikna edici argümanlar sunulmadığından, Mahkeme mevcut davada içtihadından ayrılmak için bir neden görmemiştir.

Olaylar :Başvurucu Murat Kanatlı 1973 doğumludur ve "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet'inde" ("KKTC") yaşamaktadır.

"KKTC'de Askerlik Yasası (Yasa no. 59/2000) askerlik hizmetinin- askere alınma yaşı 19 olarak belirlenmiştir - üç aşamadan (askere alma aşaması, aktif hizmet aşaması ve yedeklik aşaması) oluştuğunu ve en fazla 30 yıl sürdüğünü öngörmektedir. Yasa ayrıca, aktif hizmet aşamasının sonundan bir bütün olarak askerlik hizmet süresinin sonuna kadar devam eden dönemin "yedeklik aşaması" olduğunu ve bu dönemde gerektiğinde yılda 30 güne kadar hizmet yapılabileceğini öngörmektedir. Ayrıca, Seferberlik Yasası (17/1980 sayılı Kanun), barış zamanında yedek asker olarak çağrıldığı halde askerlik hizmetine gitmeyenlerin asgari ücretin dörtte birine tekabül eden bir para cezasına çarptırılmasını öngörmektedir.

Bay Kanatlı 2005 yılında Kıbrıs Türk Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nda bir yıllık aktif askerlik hizmetini yerine getirmiştir. Takip eden her yıl, yedek asker olarak kışlada bir gün hizmet etmek üzere çağrılmıştır; bu görevi 2006, 2007 ve 2008 yıllarında yerine getirmiştir.

Kanatlı, 2008 yılında, 1979 yılında kurulan ulusal vicdani retçi derneklerinin federasyonu olan Avrupa Vicdani Ret Bürosu'nun ("EBCO") Kıbrıs temsilcisi olmuştur.

2009 yılında EBCO'nun yönetim kuruluna seçilmiş ve 15 Mayıs 2008 tarihinden itibaren vicdani retçi olduğunu açıklayarak o yıl yedek asker olarak askerlik hizmetini yerine getirmeyi reddetmiştir.

2011 yılında askeri savcılık, Güvenlik Kuvvetleri Mahkemesi'nde kendisine karşı ceza davası açmıştır. Bu mahkemede Bay Kanatlı, pasifist ve anti-militarist inançları nedeniyle yedek subay olarak askerlik hizmetini yerine getirmeyi bilerek reddettiğini belirtmiştir. Askerlik hizmetinin zorunlu niteliğine itiraz etmiş ve bunun yerine geçecek bir sivil hizmetin bulunmamasının Sözleşme'ye aykırı olduğunu iddia etmiştir. Seferberlik Yasası'nın ilgili bölümlerinin anayasaya uygunluğunun incelenmesini talep etmiştir. Mahkeme davayı ertelemiş ve Yüksek Mahkeme'den bir karar vermesini talep etmiştir.

2013 yılında Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ilgili hükümlerin anayasaya uygun olduğuna karar vermiş ve Askerlik Kanunu'nun potansiyel vicdani retçilerin alternatif bir hizmet biçimini yerine getirmeleri için herhangi bir hüküm içermediğini açıklamıştır. Güvenlik Kuvvetleri Mahkemesi önündeki ceza davası kaldığı yerden devam etmiştir.

Aynı yıl Temyiz Mahkemesi Bay Kanatlı'nın mahkumiyetini onamış, ancak alt mahkemenin, bu konuda herhangi bir mevzuat bulunmadığını belirtmesine rağmen, başvuranın vicdani retçi olup olmadığı konusunda karar vermekle hata ettiğini tespit etmiştir. Para cezasını ödemeyi reddeden Bay Kanatlı daha sonra on günlük hapis cezasına çarptırılmıştır.

2010 ve 2011 yıllarında Bay Kanatlı, yedek asker olarak çağrıldığı askerlik hizmetini yerine getirmeyi yine reddetmiştir. Sonuç olarak, Güvenlik Kuvvetleri Mahkemesi'nde aleyhine iki dava daha açılmış, ancak bu dava sırasında "KKTC" Başsavcısı suçlamaları düşürmeye karar vermiş ve takipsizlik emri talep etmiştir. Mahkeme bu davaların sonucu hakkında bilgilendirilmemiştir.

Bay Kanatlı, özellikle Sözleşme'nin 9. maddesine (düşünce, vicdan ve din özgürlüğü) dayanarak, yedek asker olarak çağrıldığı askerlik hizmetini vicdani ret gerekçesiyle yerine getirmeyi reddettiği için mahkûm edilmesinden şikayetçi olmuştur.

İhlal İddiaları :Başvuru 6 Nisan 2015 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki gibi yedi yargıçtan oluşan bir Daire tarafından verilmiştir:

Başkan ArnfinnBårdsen (Norveç),

JovanIlievski (Kuzey Makedonya)

EgidijusKūris (Litvanya)

PauliineKoskelo (Finlandiya)

Saadet Yüksel (Türkiye)

FrédéricKrenc (Belçika)

Diana Sârcu (Moldova Cumhuriyeti) ve ayrıca Bölüm Yazı İşleri Müdürü Hasan Bakırcı.

Mahkemenin Kararı:

Madde 9

Mahkeme, yürürlükteki mevzuat uyarınca, başvurunun muafiyet için başvuruda bulunamadığını ve askerlik hizmetini yerine getirmeyi reddetmesi halinde kovuşturmayaya tabi tutulabileceğini kaydetmiştir.

Başvurucunun ulusal mahkemelere ve Mahkeme'ye yaptığı başvurular, bir aktivist olarak faaliyetleri ve kendisine karşı alınan tedbirlere rağmen orduda görev yapmayı ısrarla reddetmesi göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, başvurunun yedek asker olarak askerlik hizmetini yerine getirmeye itirazının - bu hizmetin niteliğine bakılmaksızın - Sözleşme'nin 9. maddesinin güvencelerinden yararlanmak için yeterli anlamlılık, ciddiyet, bütünlük ve öneme sahip kanaat veya inançlardan kaynaklandığını kabul etmiştir.

Ayrıca Mahkeme, Askerlik Kanunu uyarınca "yedeklik aşamasının" askerlik hizmetinin ayrılmaz bir parçası olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca, Yüksek İdare Mahkemesi kararında, bu tür bir seferberliğin başlangıçtaki askerlik görevinin bir uzantısı olduğu görüşünü benimsenmiştir. Bu doğrultuda, başvurunun davasıyla ilgili olarak verilen çeşitli kararlarda, ulusal mahkemeler yedek asker olarak yapılan askerlik hizmetinin kendine özgü özelliklerine herhangi bir önem vermemişlerdir. Mahkeme bu nedenle başvuruyu kabul edilebilir ilan etmiştir.

Mahkeme, vicdan özgürlüğünün, tıpkı kişinin kendi seçtiğı bir dine veya inanca sahip olma veya benimseme özgürlüğü gibi, kayıtsız şartsız korunduğunu ve Sözleşme'nin 9. maddesi tarafından güvence altına alınan temel haklardan biri olduğunu belirtmiştir.

Mevcut davada, başvuru yalnızca Devlet'in belirli eylemlerinden değil, aynı zamanda ve her şeyden önce vicdani ret hakkını güvence altına almamasından şikayetçi olmuştur.

Yedek askerlik de dahil olmak üzere silahlı kuvvetlerde zorunlu askerlik hizmeti öngören ilgili ulusal mevzuat, potansiyel vicdani retçilerin alternatif bir hizmet biçimini yerine getirmeleri için hiçbir hüküm içermemektedir. Dolayısıyla, alternatif hizmet için herhangi bir hüküm bulunmadığından, başvuru, mahkûmiyet ve hapis cezasıyla sonuçlanan cezai kovuşturmalara karşı karşıya kalmıştır.

Kuşkusuz, mevcut dava zorunlu askerlik hizmetiyle değil, yılda 30 güne kadar çıkabilen ancak sadece bir gün süren yedek askerlik hizmetiyle ilgilidir. Ulusal mahkemelerin de belirttiği gibi, yedek askerlik hizmeti, askerlik hizmetinin bir uzantısıdır ve askeri kışlalarda, ordu subaylarının yetkisi ve gözetimi altında yerine getirilir. Ayrıca, Hükümet bu tür bir hizmetin hiyerarşik ve kurumsal olarak ordudan farklı olduğunu ileri sürmemiştir.

Ulusal mahkemelerin de belirttiği gibi, askerlik hizmetinin bir uzantısı olan yedeklik durumu, askeri kışlalarda, ordu subaylarının yetkisi ve gözetimi altında yerine getirilmektedir. Ayrıca Hükümet, bu hizmetin hiyerarşik ve kurumsal olarak ordudan farklı olduğunu ileri sürmemiştir.

Mahkeme daha önce, alternatif bir hizmet ya da vicdani ret iddiasının incelenmesi için etkili ve erişilebilir bir prosedür öngörmeyen bir sistemin, toplumun genel çıkarları ile vicdani retçilerin çıkarları arasında adil bir denge kurduğunun düşünülmemeyeceğini tespit etmiştir. Hükümet tarafından ikna edici argümanlar sunulmadığından, Mahkeme mevcut davada içtihadından sapmak için bir neden görmemiştir.

Sonuç olarak, Sözleşme'nin 9. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Madde 41 (Adil Tazmin)

Mahkeme, Türkiye'nin başvuruya manevi tazminat olarak 9,000 Euro (EUR) ve masraf ve harcamalar için 2,363 EUR ödemesine karar vermiştir.

ÇEVİREN : Av. Uğur Arın (Sicil No: 89614)

Başvuru Adı :Boškoćević v. Sırbistan

Başvuru No : 37364/10

Başvuru Tarihi :08.06.2010

Karar Tarihi :05.03.2024

Konu :Daire kararındaBoškoćević v. Sırbistan davasında (başvuru no. 37364/10) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) oybirliğiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 34. maddesinin (bireysel başvuru hakkı) ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Başvuran, Kosova'da bir milli parkta çalışan bir kişidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne,ödenmemiş maaş alacağıyla ilgili lehine verilen bir kararın uygulanmaması nedeniyle başvuruda bulunmuştur. Davaesasen, başvuranın mahkemeye başvurusunu yaptıktan kısa bir süre sonra yöneticisinden aldığı, görevlerini ihlal ettiği ve işten çıkarılma riski altında olduğu konusunda uyarı mektubuyla ilgili şikayetini kapsamaktadır.

Mahkeme, Sırbistan Hükümeti'nin, başvuranın işvereni ve yöneticisinin eylemlerinden sorumlu olduğuna karar vermiştir. Uyarı mektubunun "baskı" ve "tehdit" oluşturduğu ve bu durumun Sözleşme sisteminin temelini oluşturan bireysel başvuru hakkına müdahale ettiği sonucuna varmıştır.

Olaylar : BaşvuranMilivojeBoškoćević, 1952 doğumlu ve Štrpce (Kosova) şehrinde yaşayan Sırbistan vatandaşıdır.

Boškoćević, 2017 yılında emekli olana kadar Kosova'daki Šar Dağları Milli Parkı'nda (JavnopreduzećeNacionalni park Šarplanina) şoför olarak çalışmıştır.

2009 yılında Sırp mahkemeleri, Boškoćević'in maaşıyla ilgili talebihakkında lehine karar vermiştir. Başvuran, 2005 yılında maaşının "Kosova ödeneği" (Kosova'da yaşayan ve çalışan tüm devlet memurları için çift maaş) dikkate alınarak ödenmesi talebinde bulunmuştur.

Ancak lehine verilen karar, icra başvurusunu geri çekme karşılığında ödenmemiş maaşların ödeneceği şeklinde işverence sunulan teklif,Boškoćevićtarafından kabul edildiğinden uygulanmamıştır.Anlaşmayı imzalamadan önce yönetime, bu kadar çaresiz bir mali durumda olmasaydı ve ödenmemiş maaşını almak için buna zorlanmasaydı teklifi asla kabul etmeyeceğini belirtmiştir.

Boškočević, anlaşmaya karşı anayasal bir itirazda bulunmuş ancak bu itiraz 2014 yılında esasın incelenmeden reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi, anlaşmanın taraflar arasında özel hukuk sözleşmesi olduğunu ve bu nedenle mahkemede itiraz edilemeyeceğine karar vermiştir.

İhlal İddiaları :Boškočević, Sözleşme'nin 6 § 1 (adil yargılanma hakkı) maddesine dayanarak lehine verilen nihai yerel kararın uygulanmaması konusunda şikayette bulunmuştur. Ödenmemiş maaşının işveren tarafından ödenmesi için anlaşma imzalamak zorunda kaldığını ve bu haliyle rızası dışında kurulduğunu iddia etmiştir.

Ayrıca Sözleşme'nin 34. maddesine (bireysel başvuru hakkı) dayanarak, 2010 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulunduktan kısa bir süre sonra milli park yöneticisinin kendisine görevlerini ihlal ettiğini ve işten çıkarılma riski altında olduğunu bildiren bir mektup gönderdiğini iddia etmiştir.

Başvuru, 8 Haziran 2010 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki yedi yargıçtan oluşan bir Daire tarafından verilmiştir:

Gabriele **Kucsko-Stadlmayer** (Avusturya), *Başkan*

Tim **Eicke** (Birleşik Krallık)

Branko **Lubarda** (Sırbistan)

Armen **Harutyunyan** (Ermenistan)

Ana Maria **GuerraMartins** (Portekiz)

Anne Louise **Bormann** (Danimarka)

Sebastian **Rădulețu** (Romanya)

ve ayrıca Andrea **Tamietti**, *Yazı İşleri Müdürü*.

Karar :

Madde 6 § 1 (adil yargılanma hakkı)

Mahkeme, normal şartlarda davanın Sırp yargısının yetki alanına girip girmediğini ilk olarak incelemek zorundadır. Bununla birlikte, başvuranın kendi lehine verilen kararın uygulanmamasına ilişkin şikayetin kabul edilemez olarak reddedilmesi gerektiğinden, bunun gerekli olmadığı sonucuna varmıştır.

Özellikle, başvuran ulusal düzeyde mevcut olan tüm yasal yolları kullanmamıştır. Sadece usule ilişkin hususlara odaklanan bir temyiz başvurusunu doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne götürmek yerine, işvereniyle imzaladığı anlaşmanın iptali için hukuk davası açması mümkündür. Başvurucu bu yolu izlemiş ve başarısız olmuş olsaydı, hukuk mahkemesinin kararına Anayasa Mahkemesi nezdinde itiraz etme olanağına sahip olacak ve bu karar ile esasa ilişkin bir değerlendirme yapılarak özellikle anlaşmanın geçerliliği incelenecektir.

Madde 34 (bireysel başvuru hakkı)

Mahkeme öncelikle, hükümetin başvuranın işverenin davranışlarından sorumlu tutulamayacağı argümanına katılmamıştır. İşveren, kamu yararına kurulan bir kamusal şirket olup yıllık iş planı ve tarifeleri hükümet tarafından onaylanmaktadır. Bu nedenle "devlet dışı organizasyon" olarak kabul edilememiştir.

Ayrıca, başvurana gönderilen uyarı mektubu milli parkın müdürü tarafından imzalanmış ve resmi bir mühürle onaylanmıştır.

Mahkeme, Sözleşme sisteminin temelini oluşturan bireysel başvuru hakkına etkili bir şekilde işleyebilmesi için başvuruların veya potansiyel başvuruların, şikayetlerini geri çekmeleri veya değiştirmeleri için yetkililerden herhangi bir baskı olmaksızın mahkemeye serbestçe iletişim kurabilme imkanlarının olması gerektiğini yinelemiştir.

Başvuran, AİHM'ye başvurması ve ilgili tüm yazışmaların kopyalarının sunulmaması sebebiyle işten çıkarılacağı yönünde açıkça ve doğrudan tehdit edilmiştir. Mahkeme, bu tür bir iletişimin "baskı" ve "tehdit" oluşturduğuna ve 34. maddeyi ihlal ettiğine karar vermiştir.

Adil Tazmin (Madde 41)

Başvuran adil tazmin talebinde bulunmamıştır.

ÇEVİREN: Av. Beste Göden (Sicil No: 86357)

Başvuru Adı : V.I./Moldova Cumhuriyeti

Başvuru No : 38963/18

Başvuru Tarihi : 08.08.2018

Karar Tarihi : 26.03.2024

Konu : Dava, devletin bakımında olan ve hafif düzeyde zihinsel engelli olduğu düşünülen bir yetimin, istemi dışında bir psikiyatri hastanesine yerleştirilmesiyle ilgilidir. Üç hafta sürmesi planlanan süreç, kimsenin ziyaret etmediği veya onu almadığı, nöroleptik ve anti-psikotik ilaçlarla tedavi edildiği dört aylık bir süre daha uzatılmıştır. Başvuran, hastanedeki koşullar ve sağlık personeli ile diğer hastaların davranışlarıyla birlikte, yerleştirilmesinin ve tedavisinin kötü muamele anlamına geldiğini iddia etmiştir. Başvuran, iddialarına ilişkin soruşturmanın etkisiz olduğundan şikâyetçi olmuş ve psikososyal engelleri olan kişilere yönelik toplumsal damgalama ve ayrımcılığın ve alternatif bakım çözümlerinin eksikliğinin bu süreçte rolü olduğunu iddia etmiştir.

Verilen Daire kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi oybirliğiyle şu sonuca varmıştır:

- Etkili bir soruşturmanın eksikliği nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinin (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ihlali;
- V.I.'nin istemi dışında bir psikiyatri hastanesine yerleştirilmesi ve tedavi edilmesi nedeniyle 3. maddenin ihlali;
- 3. madde ile bağlantılı olarak değerlendirilen 14. maddenin (ayrımcılık yasağı) ihlali;
- 3 ve 14. maddelerle bağlantılı olarak değerlendirilen 13. maddenin (etkili başvuru hakkı) ihlali.

Mahkeme, yetkililerin, V.I.'nin psikiyatri hastanesine yerleştirildiği koşulları ve isteği dışında yerleştirme ve psikiyatrik tedaviye ilişkin ilgili yasal güvencelere riayet edilip edilmediğini ve ilk aşamada yatılı tedavi için herhangi bir gerekçe olup olmadığını araştırmadıklarını tespit etmiştir. Nöroleptikler ve anti-psikotiklerle tedavinin kendisi üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu, bu tedavinin tıbbi açıdan haklı olup olmadığını ya da sadece kimyasal kısıtlama olarak kullanılıp kullanılmadığını açıklığa kavuşturmaya çalışmamışlardır. Ayrıca, soruşturma, başvuranın kırılabilirliğini, yaşını veya şikâyetlerinin engellilik yönlerini hesaba katmamıştır.

Mahkeme, özellikle Moldova'da mevcut yasal çerçevenin, Devletin genel olarak zihinsel engellilere ve özel olarak da ebeveyn bakımından yoksun çocuklara, bütünlüklerinin ciddi şekilde ihlal edilmesine karşı koruma sağlayan bir sistem kurma ve etkin bir şekilde uygulama yükümlülüğünü ("pozitif yükümlülük") yerine getirmedeğini tespit etmiştir.

Davanın sistemik bir sorunu ortaya koyduğunu kaydeden Mahkeme, Moldova Cumhuriyeti'nin tespit edilen ihlallerin temelindeki sorunları çözmek ve gelecekte benzer ihlallerin gerçekleşmesini önlemek için genel önlemler alması gerektiğine hükmetmiştir.

Olaylar : Başvuran V.I., 1998 doğumlu bir Moldova vatandaşıdır ve Vincenza'da (İtalya) yaşamaktadır.

Annesinin 2005 yılındaki ölümü ve babasının 2009'da hapse girip ardından vefat etmesinin sonrasında V.I.'ya 2005'ten 2012'ye kadar teyzesi bakmıştır. Ciutești Belediye Başkanı 2012 yılı sonunda V.I.'nin vasisi ve yasal temsilcisi olmuştur. Hafif bir zihinsel engeli olduğu düşünülen V.I. 2013 İlkbahar ve Yaz aylarında psikiyatrik tedavi için birkaç kez üçer haftalık sürelerle hastanede kalmıştır. Ayrıca 2013-14 akademik yılı için bir yatılı okula kaydolmadan önce geçici olarak bir çocuk evine ve ardından başka bir yerleştirme merkezine yerleştirilmiştir.

Mayıs 2014'ün sonunda okul yönetimi Ciutești belediye başkanından V.I.'nin yaz tatilinde kalabileceği bir yer bulmasını istemiştir. Birkaç gün sonra, iddiaya göre V.I. ile görüşmeden, bir doktor onu bir psikiyatri hastanesine tedavi için sevk etmiştir. Nisporeni Çocuk Koruma ve Risk Komitesi, V.I.'nin uzmanlaşmış bir klinikte tedavi edilmesini ve ardından yerel bir bakım servisine yerleştirilmesini tavsiye etmiştir. İddiaya göre önce kendisine bir yaz kampına gideceği söylenmiş, daha sonra da sadece üç hafta hastanede kalacağı belirtilerek, kendi isteği dışında Codru Psikiyatri Hastanesine götürülmüştür. Ancak üç haftanın sonunda, 7 Temmuz 2014 tarihinde, kimse onu almaya gelmemiştir.

22 Temmuz 2014 tarihinde, hastane yönetimi Ciutești belediye başkanından V.I.'nin taburcu edilebilmesi için alınmasını sağlamasını talep etmiştir. Ancak V.I. yetişkinler birimine nakledilmeden önce iki ay daha aynı birimde kalmıştır. O dönemde verilen tıbbi özette V.I.'nin davranışları asosyal, dürtüsel ve saldırgan olarak tanımlanmıştır.

Hastane yönetimi defalarca Ciutești belediye başkanından veya yatılı okulundan onu almasını istemiştir. 10 Ekim 2014 tarihinde ise Nisporeni yerel meclisinin müdahalesini istemiş, herhangi bir dönüş olmaması üzerine Ombudsman ve İnsan Hakları Merkezi ile temasa geçmiştir.

Bunun ardından, hastanede kaldığı süre boyunca ilk ziyaretçileri olan NisporeniPsiko-Pedagojik Yardım Servisi, çocuğun gelişimini ve ihtiyaçlarını değerlendirmek için gelmiştir. Genel kanaatleri, çocuğun özel eğitim ihtiyacı olan bir çocuk olmadığı; dil, bilişsel gelişim ve sosyo-duygusal davranış gelişiminin yaşına göre normal olduğu; sosyal ve stresli durumlarla başa çıkma becerisinin ise az gelişmiş olduğu yönünde olmuştur.

5 Kasım 2014 tarihinde, V.I.'nin kuzeni başvuranın vasisi olarak atanmış ve başvuran iki gün sonra kuzeninin bakımına verilerek taburcu edilmiştir. Sağlık kayıtlarına göre, hastaneye kabulünün ardından başvurana bir sakinleştirici (tablet şeklinde diazepam) reçete edilmiş ve Temmuz-Eylül 2014

tarihleri arasında sakinleştiriciler (diazepam ve difenhidramin) ve nöroleptikler (risperidon ve levopromazin) alması sağlanmıştır. Eylül'den Kasım 2014'e kadar kendisine nöroleptikler (klorpromazin, risperidon ve levopromazin), sakinleştiriciler (diazepam ve difenhidramin), anti-konvülsifler (valproik asit), nootropikler (vinpocetine), aşırı sakinleştirici alımına karşı ilaçlar (dietilamidnikotinik asit) ve kalp ilaçları (beta-blokerler) verilmiştir.

V.I.'nin teşhisine ve yatılı tedavi ihtiyacına itiraz ederek yaptığı şikâyetin ardından 2015 yılının başlarında bir ceza soruşturması başlatılmıştır. V.I., yetkililerin kendisini psikiyatri hastanesine yerleştirdiğini ve terk ettiğini, yaşına ve teşhisine rağmen sakinleştirici ve nöroleptik ilaçlar almaya zorlandığını ve bunun sonucunda hayati tehlike arz eden bir durum olan nöroleptikmalign sendrom geliştirdiğini ileri sürmüştür. Bunun sonucunda Ciuteşti Belediye Başkanı ihmalle suçlanarak dava açılmıştır.

15 Haziran 2016 tarihinde Ciuteşti Belediye Başkanı tüm suçlamalardan beraat etmiş, mahkeme V.I.'nin hastanede kaldıktan sonra yaşayabileceği bir yer bulma görevinin Nisporeni çocuk koruma kurumuna ait olduğuna karar vermiştir. Hem V.I. hem de savcı kararı temyiz etmiştir.

6 Haziran 2017 tarihinde temyiz başvurusu kabul edilmiş , belediye başkanı V.I.'yi hastanede bıraktığı ve bir çözüm sunmadığı sebebiyle iki buçuk yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Ayrıca V.I.'ye 60.000 Moldova leyi (yaklaşık 3.000 avro) tazminat ödenmesine karar verilmiştir. Ancak V.I., mahkemenin ilk etapta psikiyatri hastanesine yerleştirilmesinde belediye başkanının sorumluluğuna karar vermemiş olması nedeniyle kanun yararına temyiz başvurusunda bulunmuştur. 12 Aralık 2017 tarihinde Yüksek Adalet Divanı temyiz kararını bozarak belediye başkanının tüm suçlamalardan beraat etmesine karar vermiştir.

V.I.'nin nöroleptiklerin uygulanması, yetişkinler bölümüne nakledilmesi ve hastanede maruz kaldığı kötü muamele ile ilgili iddialarına ilişkin işkence ve kötü muamele suçlamalarına yönelik eşzamanlı ceza soruşturması davanın yargılama için yeniden görülmesi ile sonuçlanmamıştır. Dava 29 Eylül 2015 tarihinde durdurulmuş, temyizde onanmış, 20 Nisan 2016 tarihinde yeniden açılmış ve 30 Mayıs 2017 tarihinde durdurulmuştur. Savcı, V.I.'nin psikiyatri hastanesine kabulünün V.I.'nin aydınlatılmış rızası ve vasisinin yazılı onayı ile gerçekleştiği, yerleştirilmesinden dolayı psikolojik travma yaşadığına veya diğer hastalar veya personel tarafından herhangi bir tehdit veya şiddete maruz kaldığına veya tıbbi personelin kendisine kötü muamelede bulunma niyetinde olduğuna dair herhangi bir delil bulunmadığı sonucuna varmıştır. V.I. soruşturmanın eksik olduğunu ileri sürerek bu bulgulara itiraz etmiştir. Daha sonraki itirazları ise sonuçsuz kalmıştır.

İhlal İddiaları :Başvuran, Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), 8. (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ve 13. (etkili başvuru hakkı) maddelerine ve diğer şikâyetlerle birlikte değerlendirilen 14. maddeye (ayrımcılık yasağı) dayanarak, kendi isteği dışında bir psikiyatri

hastanesine yerleştirilmesinin ve psikiyatrik tedavisinin yanı sıra buradaki koşulların ve sağlık personeli ile diğer hastaların davranışlarının kötü muamele teşkil ettiğinden şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, iddialarına ilişkin soruşturmanın etkisiz olduğundan şikâyetçi olmuş ve psikososyal engelleri olan kişilere karşı toplumsal damgalama ve ayrımcılığın bunda rolü olduğunu iddia etmiştir.

Başvuru 8 Ağustos 2018 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne sunulmuştur.

Mahkeme kararı aşağıda belirtilen yedi hakimden oluşan bir Daire tarafından verilmiştir:

ArnfinnBårdsen (Norveç), *Başkan*,

JovanIlievski (Kuzey Makedonya),

PauliineKoskelo (Finlandiya),

Saadet Yüksel (Türkiye),

Lorraine SchembriOrland (Malta),

FrédéricKrenc (Belçika),

Diana Sârcu (Moldova Cumhuriyeti),

ve ayrıca DorotheevonArnim, *Bölüm Yazı İşleri Sorumlusu*

Karar :

3. Madde

Mahkeme, yetkililerin V.I.' nin iddialarına ilişkin olarak derhal soruşturma başlattıklarını gözlemlemiştir. Ancak, V.I.' nin psikiyatri hastanesine yerleştirilmesine karşı çıkması, hastaneden taburcu edilmesindeki 4 aylık gecikme, yetişkinler bölümüne nakledilmesi ve nöroleptiklerle tedavi edilmesine ilişkin ifadelerini kısmen doğrulamasına rağmen, her iki ayrı yargılama sonucunda da iddiaların asılsız olduğu sonucuna varılmıştır. Gerekçe olarak, hastanede kalışının bir doktor kararıyla onaylanmış olması, ölçülebilir bir travmatik sonuç yaşamamış olması ve fail oldukları iddia edilen kişilerin doğrudan bir kastının bulunmaması gösterilmiştir.

Mahkeme, yetkililerin, V.I.' nin psikiyatri hastanesine yerleştirilmesinin hangi koşullarda gerçekleştiğini ve özellikle de istem dışı yerleştirme ve psikiyatrik tedaviye ilişkin yasal güvencelere riayet edilip edilmediğini ve hatta ilk aşamada yatılı tedaviye ihtiyaç olup olmadığını veya diğer tedavi biçimlerinin daha uygun olup olmayacağını araştırmadıklarını kaydetmiştir. Özellikle, V.I.' yi muayene etmeden sevk kararını veren Nisporeni doktoru ile dahi görüşülmemiştir.

Dahası, V.I.' nin nöroleptikler ve anti-psikotiklerle tedavisi, bu kişinin zarar görmesi, aşağılanması ya da küçük düşürülmesine yönelik herhangi bir niyetin bulunmaması nedeniyle hukuka uygun olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, tedavinin V.I. üzerindeki etkisini, tedavinin tıbbi açıdan

gerektirilmiş olup olmadığını ya da sadece kimyasal kısıtlamadan ibaret olup olmadığını açıklığa kavuşturmak için hiçbir girişimde bulunulmamıştır.

Her iki yargılamada da yetkililer, V.I. için travmatik sonuçlar doğurmadığı sonucuna varmış ve olası bir acının “ ölçülebilir” olmadığını ve kovuşturmayı gerektirecek kadar ağır olmadığını değerlendirmişlerdir. Ancak bu değerlendirme, tedavinin gerçekleştirildiği hastaneye bağlı doktorlar tarafından yapıldığı için objektif olmaktan uzak kalmıştır. Bunun yanı sıra, V.I.' nin yetişkinler bölümünde kaldığı süre boyunca diğer hastalar tarafından şiddete ve cinsel istismara uğradığı iddiaları hiçbir şekilde soruşturulmamıştır.

Bu nedenle Mahkeme, yetkililerin, önlerindeki çok sayıda unsura rağmen, başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmedikleri sonucuna varmıştır. Ayrıca, soruşturma, başvuranın kırılabilirliğini, yaşını veya şikayetlerinin engellilik yönlerini dikkate almamıştır. Usûl açısından bakıldığında, 3. madde ihlal edilmiştir.

Mahkeme, 3. maddenin esas yönüyle ilgili olarak, Moldova Ruh Sağlığı Kanunu'nun, çocukların ruh sağlığı kurumlarına kabulü, yetişkinlerden ayrı bir yere yerleştirilmeleri, görüşlerinin dikkate alınması ve kalış sürelerinin uzatılması ihtiyacının başlangıçta ve periyodik olarak yeniden değerlendirilmesi gibi belirli güvencelere ilişkin açık yasal hükümler içerdiğini kaydetmiştir. Bunun yanında, psikiyatrik bir hastalığın olmadığı durumlarda psikiyatrik tedavi uygulanmasına ilişkin kanuni bir yasak da bulunmaktaydı. Genel olarak sağlık hizmetleri için 16, psikiyatrik yardım için ise 18 yaşından itibaren geçerli rıza gerekmektedir.

Aynı zamanda, kimyasal kısıtlama kullanımına ilişkin yasal hükümler ve güvenceler bulunmamakta ve çocuk (veya fiil ehliyeti bulunmayan bir hasta) ile yasal vasisi arasında bir çıkar çatışması olması durumunda, özellikle de böyle bir yerleştirme zamanla sınırlı olmadığında, bu tür bir tedavi başlangıçtaki tedavi planından farklı olduğunda ve/veya hastanın davranışı ilaç tedavisi ile önemli ölçüde azaldığında, kendi iradesi dışında alıkonulmasının tarafsız bir şekilde gözden geçirilmesine veya izlenmesine olanak tanıyan bağımsız güvenceler bulunmamaktaydı. Ayrıca, hasta 16 ve/veya 18 yaşına geldiğinde rızanın yeniden değerlendirilmesine yönelik bir prosedür de bulunmamaktaydı.

Bu nedenle Mahkeme, Moldova'daki mevcut yasal çerçevenin, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak, Devlet'in genel olarak zihinsel engellilere ve özel olarak da ebeveyn bakımından yoksun çocuklara, bütünlüklerinin ciddi şekilde ihlal edilmesine karşı koruma sağlayan bir sistem kurma ve etkin bir şekilde uygulama görevini (“pozitif yükümlülük”) yerine getirmediğini tespit etmiştir.

V.I.' nin psikiyatri hastanesine yerleştirilmesiyle ilgili olarak, Mahkeme, V.I.' nin oraya yerleştirilmesi için herhangi bir sağlık ihtiyacının bulunduğu kanıtlanmadığını tespit etmiş; sevk ve kabul belgelerinde herhangi bir akıl hastalığına değil, zihinsel engele atıfta bulunulmuştur. Ayrıca, V.I.' nin görüşleri dikkate alınmamıştır. Dahası, süresiz bir şekilde hastanede kalmasına karşı güvencelerin

yokluğunda, V.I., orada kalması için tıbbi bir gereklilik olmamasına rağmen, dört ay daha orada kalmak zorunda bırakılmıştır. Mahkeme, V.I.' nin yetişkinler bölümüne nakledilmesi, kimyasal kısıtlamaya varan uygulamalara tabi tutulması ve buradaki maddi koşullarla birlikte tüm bu hususların 3. Maddenin ihlalinin teşkil ettiğine karar vermiştir.

3. Madde ile bağlantılı olarak değerlendirilen 14. Madde

Mahkeme, V.I.' nin soruşturmanın etkisizliğine ilişkin şikayetinin, yetkililerin iddialarını soruşturmasının münferit bir olay olmadığı, bilakis yaygın klişelerden ve Moldova makamlarının psikososyal engelli kişilere yönelik ayrımcı doğasından kaynaklandığı yönündeki daha geniş bir iddiaya dayandığını kaydetmiştir.

Mahkeme, Birleşmiş Milletler Özel Raportörlerinin, Moldova Cumhuriyeti'nde zihinsel engelli kişilerin, özellikle de çocukların, herhangi bir tıbbi gereklilik olmaksızın psikiyatrik kurumlara yerleştirilmesi şeklinde sistematik ayrımcılığın varlığını sürekli olarak rapor ettiklerini gözlemlemiştir. Bu raporlara göre, engelli kişilerin “sağlıklı” kişilerden farklı olarak “anormal” olarak algılanması yaygın olup, bu durum, ihtiyaçlarını karşılayacak toplum destek hizmetlerinin eksikliğiyle bağlantılı olarak, psikososyal engelli çocukların yüksek oranda kuruma yerleştirilmesiyle sonuçlanmıştır.

V.I.'nin durumunda Mahkeme, V.I.'ye karşı yasal bakım yükümlülükleri bulunan -okul idaresi, Nisporeni doktoru, yasal vasi, çocuk koruma makamı ve hastane doktorları gibi- çeşitli yetkililerin, hiçbir tedavi amacı olmamasına rağmen V.I.'nin hastaneye yatırılmasına hep birlikte karar verdiklerini gözlemlemiştir. İdari ve tıbbi kabul belgeleri, V.I.'nin zihinsel engelini psikiyatri hastanesine yerleştirme ve psikiyatrik tedavi için bir gerekçe olarak göstermiştir. Mahkeme ayrıca, savcının V.I.' nin hastaneye yatırılmasının alternatif bakım seçeneklerinin yokluğuyla ilgili olduğunu tespit ettiğini kaydetmiştir.

Mahkeme'nin görüşüne göre, bu unsurların birleşimi, yetkililerin eylemlerinin sadece V.I.'nin fiziksel bütünlüğünü ve onurunu korumaya yönelik münferit bir başarısızlık oluşturmadığını, aslında gerçek veya algılanan zihinsel engelli bir çocuğa yönelik ayrımcı bir uygulamayı sürdürdüğünü açıkça göstermiştir. Ebeveyn bakımından yoksun olması, çocuğun kırılganlığını daha da artırmıştır. Mahkeme, 3. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

13. Madde

Mahkeme, Moldova Devleti'nin, Sözleşme'nin 3. ve 14. maddeleri kapsamında mağdur olduklarını iddia eden kişilere ve özellikle zihinsel engelli çocuklara tazmin sağlayabilecek uygun bir mekanizma sağlamadığını değerlendirmiştir. Dolayısıyla, 3. ve 14. maddelerle birlikte değerlendirildiğinde Sözleşme'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

8. Madde

Davanın ortaya koyduğu temel hukuki sorunları ele alan Mahkeme, 8. madde ya da 8. madde ile bağlantılı olarak 13. ve 14. maddeler kapsamındaki şikayetleri incelememiştir.

46. Madde (kararların bağlayıcılığı ve infazı)

Mahkeme Sözleşme'nin ihlal edildiğini tespit ettiğinde, Devlet, Bakanlar Komitesi'nin denetimine tabi olarak, Mahkeme tarafından tespit edilen ihlale son vermek ve durumu düzeltmek için iç hukuk düzeninde kabul edilecek genel ve/veya uygunsu bireysel tedbirleri seçmekle yükümlüdür.

Mahkeme, bu davanın, zihinsel engelli ve ebeveyn bakımı olmayan çocukların psikiyatri hastanelerine zorunlu olarak yerleştirilmeleri ve psikiyatrik tedavileri ile ilgili sistemik bir sorunu ortaya koyduğunu kaydetmiştir. İhlaller, özellikle, gerçek veya algılanan zihinsel engelli kişilere yönelik ayrımcı bir uygulamaya ve bu tür çocukların psikiyatrik bağlamda kötü muameleye maruz kalmasını önleyecek ve tespit edecek güvencelerin ve mekanizmaların eksikliğine işaret etmektedir. Bu nedenle Moldova Cumhuriyeti, Mahkeme tarafından tespit edilen ihlallerin temelindeki sorunları çözmek ve gelecekte benzer ihlallerin gerçekleşmesini önlemek için genel tedbirler almakla yükümlüdür.

Adil tazmin (41. Madde)

Mahkeme, Moldova Cumhuriyeti'nin başvurana manevi tazminat olarak 25.000 Avro (EUR) ve gider ve masraflar için 7.420 Avro ödemesine karar vermiştir.

ÇEVİREN : Av. Selen Bilgesu Tamer (Sicil No: 78604)

Başvuru Adı :AlmeidaArroja v. Portekiz

Başvuru No : 47238/19

Başvuru Tarihi :02.09. 2019

Karar Tarihi :19.03.2024

Konu :Daire kararındaAlmeidaArroja v. Portekiz davasında (başvuru no. 47238/19) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) oybirliğiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğü) ihlal edildiğisonucuna varmıştır.

Dava, AlmeidaArroja'nın bir tüzel kişiye karşı suç işlemesi ve ağır iftirada bulunması nedeniyle suçlu bulunmasına ilişkindir. Porto Kanalı televizyon kanalındaki bir yayın sırasında, yöneticisi tanınmış bir politikacı ve Avrupa Parlamentosu üyesi olan bir hukuk firması tarafından bir devlet hastanesine verilen hukuki görüşün siyasi çıkarlar tarafından motive edildiğini ima etmiştir.

Mahkeme özellikle, ifadelerin siyaset ve kamu yönetimi arasındaki bağlantılara ilişkin geniş bir eleştirinin parçası olduğuna ve bu nedenle yaşanan olaylara ilişkin bir beyan olmadığını tespit etmiştir. Sonuç olarak, mahkumiyet ve uygulanan cezalar ifade özgürlüğü üzerinde "endişe verici etki" yaratacağından açıkça orantısız bulunmuştur.

Olaylar : Başvuran José Pedro AlmeidaArroja, 1954 yılında doğmuş ve Porto'da yaşayan bir Portekiz vatandaşıdır. Kendisi ekonomist ve üniversite profesörü olup özel televizyon kanalı Porto Canal'da günlük haber programında haftalık siyaset yorumcusudur.

25 Mayıs 2015 akşamıAlmeidaArroja, Oporto'dakiSãoJoão Hastanesi'nde bir pediatrik bölüm inşaatının durdurulmasıyla ilgili Porto Canal'da bir tartışmaya katılmıştır (AlmeidaArroja o sırada bu bölüm için bağış toplayan bir derneğin başkanıdır). Diğer hususların yanı sıra şunları ifade etmiştir:

"Siyaset araya girdi... [P.R.] tarafından yönetilen ... [C.] adlı bir hukuk bürosu aracılığıyla, [oluşturulan] bir belge ... hastanenin inşaat çalışmalarını durdurmasına neden oldu... sivil toplum bu tür inşaat projelerine başladığında... (bu tür inşaat çalışmaları devlet tarafından, dolayısıyla siyasetçiler tarafından yapılmalıydı), bunun kendilerini kötü gösterdiğini düşünüyorlar... ve bu nedenle [P.R.] ve hukuk bürosu bir belge hazırladı ve inşaat çalışmalarını durdurdu... oradaki çocuklar bir barakaya sıkışmış durumda ve P.R. onların beş katlı düzgün bir tesiste değil de bir barakada kalmalarına katkıda bulunmak istiyor.

"[P.R.] [siyaset, iş dünyası ve profesyoneller arasındaki yakın bağlantıların] mükemmel bir örneğidir – sonuçta o bir politikacı ve aynı zamanda büyük bir hukuk bürosunun başındadır. Bu çok şey gerektirir! Ayrıca, kendisi bir politikacı, Avrupa Parlamentosu üyesi, zamanının çoğunu yurtdışında

geçiriyor, peki bu ne anlama geliyor? Bir politikacı olarak, hukuk bürosu için müvekkil topluyor, çoğu devlet sektöründen: SãoJoão Hastanesi, belediyeler, çeşitli bakanlıklar... bu, onları besleyen eli ödüllendirmek için hazırlanmış bir siyasi belgedir."

Belirtilen belge, hukuk firması C. tarafından hastane için hazırlanan bir Mutabakat Zaptı (MoU) niteliğinde olup AlmeidaArroja'nın derneği tarafından reddedilmiştir. Avukat ve Avrupa Parlamentosu'nun tanınmış bir üyesi olan PR ve eski hukuk firmasının yöneticisi olduğu hukuk firması, ağır hakaret ve tüzel kişiliğe suç işlediği iddiasıyla suç duyurusunda bulunmuştur. Bu suçlamalar AlmeidaArroja'ya karşı yöneltilmiştir.

Haziran 2018'de Matosinhos Ceza Mahkemesi, AlmeidaArroja'yı bir tüzel kişiliğe karşı suç işlemesi sebebiyle mahkum etmiş vesöz konusu Mutabakat Zaptı'nın siyasi doğası gereği, ifadelerin gerçeğe aykırı ve firmanın prestijini etkileyen olgusal iddialar oluşturduğunu tespit etmiştir. Para cezası ve manevi tazminat ödemesine karar verilmiştir. Ancak, AlmeidaArroja'yı P.R.'ye ağır hakaret suçundan beraat edilmiş ve bu ifadelerin bir kamu çıkarı meselesine ilişkin görüşler olduğunu ve doğru veya yanlış olamayacağı belirtilmiştir. Siyasetçilerin eleştirilmesi konusunda ifade özgürlüğünün kapsamının daha geniş olduğu kabul edilmiştir.

Hem P.R. hem de AlmeidaArroja istinafa gitmiştir. Mart 2019'da Oporto İstinaf Mahkemesi, tüzel kişiliğe karşı suç işleme hakkındaki mahkumiyetini onamış ve bununla birlikte AlmeidaArroja'yı P.R.'ye ağır hakaret suçundan mahkum etmiştir. Mahkeme, hasta çocuklar barakalarda barındırılırken bir devlet hastanesi için pediatri kanadı inşa edilmesini engelleyen yasal belge hazırlanması P.R. tarafından yapılan açık bir siyasi eylem olduğu yönündeki beyanın hukuk firmasını ve dolayısıyla P.R.'i kötüleyici nitelikte olması sebebiyle suçlu bulunması gerektiği belirtilmiştir.

Mahkeme, AlmeidaArroja'ya para cezası ve hem P.R. hem de hukuk firması C. için tazminat ödemesine karar vermiştir.

AlmeidaArroja'nın yargılamanın iptali ve Yüksek Mahkeme'ye temyiz başvurusu talepleri Ekim 2019'da ayrı ayrı reddedilmiştir.

Hastanenin pediatrik kanadı nihayet 2021'de açılmıştır.

Ihlal İddiaları : Başvuran, 10. maddeye (ifade özgürlüğü) dayanarak mahkumiyetinin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru 2 Eylül 2019'da yapılmıştır.

Karar, Şu Şekilde oluşan yedi hakimli bir Daire tarafından verilmiştir:

Gabriele **Kucsko-Stadlmayer** (Avusturya), *Başkan*,

Tim **Eicke** (Birleşik Krallık),

Branko **Lubarda** (Sırbistan),

Anja **Seibert-Fohr** (Almanya),

Ana Maria **GuerraMartins** (Portekiz),

Anne Louise **Bormann** (Danimarka),

Sebastian **RăduleŐu** (Romanya),

ve ayrıca Andrea **Tamietti**, *Yazı İŞleri Müdürü*.

Karar _____ : Mahkeme, AlmeidaArroja'nın ifade özgürlüğüne getirilen kısıtlamaların Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında "başkalarının itibarı veya haklarını" (hukuk firması C. ve P.R.) koruma meşru amacını taşıdığını kabul etmiştir. Mahkeme, tüzel kişiliğın itibar hakkının tartışılabilir olduğunu göz önüne almıŐ, ancak yine de bu durumda yetkililerin meşru bir amacı olduğunu belirtmiştir.

Bu kısıtlamaların demokratik bir toplumda gerekliliğı konusunda Mahkeme, hastanedeki inşaat çalışmaları hakkındaki tartışmanın kamu yararına olduğunu ifade etmiştir. P.R.'nin çok tanınmış bir kişi olduğu ve C.'nin tanınmış bir hukuk bürosu olduğu belirtilmiştir. Mahkeme, ifadelerin SãoJoão Hastanesi'ndeki çalıŐmaların durdurulmasıyla ilgili olduğunu ve bunun C. tarafından hastaneye verilen siyasi amaçlı hukuki tavsiyenin sonucu olduğunu ima ettiğini yinelemiştir.

Mahkeme, AlmeidaArroja'nın siyaset ve kamu yönetimi arasındaki bağlantılara yönelik geniş eleştirisinin genel bağlamına bakıldığında, söz konusu ifadelerin değer yargıları olduğuna karar vermiştir. Özellikle, başkalarının olası niyetlerine dair varsayımların değer yargısı olduğunu ve gerçeklere ilişkin bir ifade olmadığını tekrar etmiştir. İfadelerin geniş çapta yayımlanmadığını, yayının geniş kitlelerce izlenmediğini ve Oporto'nun nispeten küçük bir Őehir olduğunu dikkate almıştır.

Bu durumda AlmeidaArroja'nın mahkumiyeti açık bir Şekilde orantısız bulunmuştur. Ayrıca davadaki tazminatlar (hukuk firması C. için 5.000 avro ve P.R. için 10.000 avro) da açık Şekilde orantısız olduğu ve itibar kaybının bu kadar büyük ödülleri haklı çıkarabileceğini kabul etmemiŐtir. Bu tür mahkeme kararlarının ifade özgürlüğü üzerinde "endişe verici etki" yaratma eğiliminde olduğunu belirtmiştir.

Genel olarak ulusal mahkemeler, AİHM içtihadına uygun olarak ilgili hakları dengelememiştir. AlmeidaArroja'nın haklarına müdahale, ilgili ve yeterli gerekçelerle desteklenmemiş ve P.R. ve hukuk firması C.'nin itibarına orantısız ağırlık verilmiştir. Ulusal mahkemeler bu sebeple takdir yetkilerini aşarak Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlaline yol açmışlardır.

Adil Tazmin (Madde 41):

Mahkeme, Portekiz'in AlmeidaArroja'ya manevi zararlar için 10.000 avro ve masraf ve giderler için 5.000 avro ödemesine karar vermiştir.

ÇEVİREN: Av. Beste Göden (Sicil No: 86357)

Başvuru Adı :Verhoeven v. Fransa

Başvuru No :19664/20

Başvuru Tarihi :13.03.2020

Karar Tarihi :28.03.2024

Konu :Verhoeven v. Fransa davasında (başvuru no. 19664/20), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, altı oya karşı bir oyla, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi (aile yaşamına saygı hakkı) ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Dava, Fransız mahkemelerinin başvurusunun oğlunu Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Medeni Yönlerine İlişkin 25 Ekim 1980 tarihli Lahey Sözleşmesi uyarınca Japonya'ya iade etme kararıyla ilgilidir. Başvurucu, Fransız vatandaşı olarak, bir Japon vatandaşıyla Fransa'da evlenmiş ve ardından 2015 yılında bir çocuk sahibi olmak üzere Japonya'ya taşınmıştır. Başvurucu, 2017'de çocuğuyla birlikte Fransa'ya dönmüş ve boşanma dilekçesi vermiştir. 2 Ekim 2017'de çocuğun babası, çocuğun iadesini sağlamak için Japonya Dışişleri Bakanlığı'na yardım talebinde bulunmuştur.

Mahkeme yetkilileri tarafından uygulanan karar alma sürecini inceleyen Mahkeme, yerel mahkemelerin çocuğun iadesini otomatik veya mekanik olarak emretmediklerini, ancak başvurusunun iddialarını adil ve çekişmeli bir süreçte uygun şekilde dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, mahkemelerin çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmeyi amaçlayan gerekçeli kararlar verdiğini ve iddia edilen şiddet veya başvuruyla koparılan bağlarla ilişkin herhangi bir ciddi riski ortadan kaldırdığını belirtmiştir.

Mahkeme bu nedenle 8. maddeyi ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

Olaylar :Başvurucu, Marine Verhoeven, 1988 yılında doğan ve Salles'd'Aude (Fransa)'de yaşayan bir Fransız vatandaşıdır.

2007 yılında Bayan Verhoeven, Fransa'da bir Japon vatandaşı olan K. ile evlenmiştir ve ardından Japonya'ya taşınmıştır. Çift, 2015 yılında bir çocuk, L., sahibi olmuştur. Bayan Verhoeven, Temmuz 2017'de çocukla birlikte Fransa'ya dönmüştür, ülkede kalmayı amaçladığını belirtmiş ve boşanma dilekçesi vermiştir.

2 Ekim 2017'de K., çocuğun iadesini sağlamak için Japonya Dışişleri Bakanlığı'na yardım talebinde bulunmuştur. 20 Kasım 2017'de Japonya Merkezi Otoritesi, Lahey Sözleşmesi'nin uygulanması için merkezi otorite olarak Fransa Adalet Bakanlığı'na, L.'niniadesini emretmesini talep etmiştir. Bu amaçla, 8 Ocak 2018'de Montpellier büyük mahkeme başsavcısı Bayan Verhoeven'i mahkemeye çağırmıştır.

8 Şubat 2018 tarihli bir kararda, büyük mahkeme, ebeveynlerin Fransa'ya yapılan seyahate kadar ortak olarak veli yetkisini uyguladıkları için çocuğun çıkarılmasının Lahey Sözleşmesi'nin 3. maddesi anlamında haksız bulmuştur. Bayan Verhoeven, bu karara 20 Şubat 2018'de itiraz etmiştir. 12 Temmuz 2018 tarihli bir kararda, Montpellier İstinaf Mahkemesi kararı tümüyle onamıştır.

Bayan Verhoeven hukukî nedenlerle temyiz başvurusunda bulunmuştur. 22 Kasım 2018'de Yüksek Mahkeme, kararı tamamen bozdu ve davayı Toulouse İstinaf Mahkemesi'ne geri göndermiştir.

4 Temmuz 2019 tarihli bir kararda, Toulouse İstinaf Mahkemesi, 8 Şubat 2018 tarihli kararı onaylamıştır ve L.'nin iadesini emretmiştir. Birinci derece mahkemesi gibi, baba tarafından başvuruçunun çocukla birlikte Fransa'da kalmasına açıkça rıza gösterdiğine dair net kanıt bulunmadığını belirtmiştir. Babanın çocuğa bir tehlike oluşturduğuna dair iddialar temelsiz bulunmuş ve çocuk ile başvuruçunun arasındaki bağların, Japon veli hakları ve diğer yasal düzenlemeler nedeniyle kopacağı iddia edilen riskin kanıtlanmadığını da belirtmiştir.

Bayan Verhoeven, temyiz başvurusunda bulunmuştur, ancak Yüksek Mahkeme, 21 Kasım 2019'da bu başvuruyu reddetmiştir.

26 Aralık 2019'da savcı, çocuğun babasına iadesine ilişkin bir emir verdiği Bayan Verhoeven'e bildirimde bulunmuştur. Emir o gün polis ve K.'nin avukatının huzurunda yerine getirilmiştir.

Ihlal İddiaları :Başvuruçunun, Fransız mahkemelerinin oğlunun Japonya'ya iadesine karar vermesinin, ailesine saygı hakkını ihlal ettiğini iddia ederek, 8. maddeye (aile yaşamına saygı hakkı) dayanmıştır.

Başvuru, 13 Mart 2020 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki şekilde yedi hakimli bir daire tarafından verilmiştir:

Georges Ravarani (Lüksemburg), Başkan,

LadoChanturia (Gürcistan),

Carlo Ranzoni (Lihtenştayn),

MārtiņšMits (Letonya),

StéphanieMourou-Vikström (Monako),

MattiasGuyomar (Fransa),

KateřinaŠimáčková (Çek Cumhuriyeti),

ve ayrıca Martina Keller.

Karar :

8. Madde

Mahkeme, Fransız yetkililer tarafından verilen iade kararlarının ilgili Lahey Sözleşmesi'ne dayandığını -Fransız yasalarına dahil edilmiş bir antlaşma- ve K. (çocuğun babası) ile L. (çocuk) dahil her ikisinin de haklarını ve özgürlüklerini korumayı amaçladığını belirtmiştir. Söz konusu müdahale yasa ile uyumlu ve meşru bir amaç gütmektedir.

Mahkeme, sırayla, babanın çocuğun Fransa'da kalmasına rıza gösterip göstermediği, çocuğun en iyi çıkarlarının gözetilip gözetilmediği ve özellikle babanın iddia edilen şiddeti, çocuğun küçük yaşı ve annesiyle ilişkisinin olası kesintisinin "ciddi riskler" bakımından tümünün reddedilip reddedilmediği konusunda yerel mahkemelerin kararlarını incelemiştir.

İlk olarak, Mahkeme, K.'nin çocuğun Fransa'da kalmasına sonradan rıza gösterdiği ve bu nedenle Lahey Sözleşmesi'nin uygulanmadığı iddiasını değerlendirmiştir. Yerel mahkemelerin bu konuyu etkili bir şekilde incelediğini ve kararlarında kapsamlı bir şekilde gerekçelendirme sağladığını belirtmiştir. Dahası, başvuruçunun Fransız yetkililerin L.'nin Japonya'ya iadesini reddetmesi gerektiğini iddia etmek için bu gerekçeye dayanmayı bıraktığını belirtmiştir.

İkinci olarak, Mahkeme, çocuğun babası tarafından Japonya'da başvuruçuya yönelik iddia edilen şiddet nedeniyle tehlikede olduğu, bu durumun çocuğun bu muameleden dolayı dolaylı bir kurban olma riski taşıdığı iddiasını ele almıştır.

Yerel mahkemelerin, başvuruçunun çocuğun herhangi bir psikolojik zarara maruz kalmayacağı tek bir olay hariç olmak üzere, ev içi şiddete dair hiçbir kanıt sunmadığını vurguladığını gözlemlemiştir. Yerel mahkemeler, iddia edilen riski değerlendirirken iade kararlarına yeterli nedenler vermiştir. Ayrıca, çocuğa karşı herhangi bir şiddet veya bedensel ceza iddia edilmediğini de belirtmişlerdir.

Mahkeme bu nedenle yerel mahkemelerin başvuruçunun iddiasını etkili bir şekilde incelediğini ve çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmeyi unutmadığını belirtmiştir.

Üçüncü olarak, Mahkeme, çocuğun başvuruçudan ayrılmasının psikolojik zarara yol açacağı iddiasını ele almıştır. Yerel mahkemelerin, çocuğun Japonya'ya geri gönderilmesi durumunda maruz kalabileceği travma riskini etkili bir şekilde incelediklerini belirtmiştir. L.'nin Fransa'daki entegrasyonunun iadesine engel olmadığını ve iadenin temel amacının, çocuğun aniden ayrıldığı babası ve babasının ailesiyle barış içinde bir yaşamını yeniden sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, yerel mahkemeler, meseleyi incelemek için bir uzman değerlendirmesi vermemeyi açıkça reddetmiş, dava dosyasında böyle bir uzmanın yararlı veya gerekli olacağını düşündürecek hiçbir şey

olmadığını belirterek, L.'nin Japonya'daki diğer ebeveynine dönmesi durumunda özel bir tehlikeyle karşılaşmadığını belirtmişlerdir.

Son olarak, Mahkeme, başvuruçunun iddiasına ilişkin olarak Japonya'da, özellikle boşanma sonrası başvuruçunun ebeveyn haklarından ve ülkede ikamet etme hakkından mahrum bırakılacağı ve L. ile kendisi arasındaki tüm bağların kopma riski bulunacağı iddiasını içeren karar alma sürecini incelemiştir. Mahkeme, Yüksek Mahkeme'nin ilk kararında, alt mahkemenin Japon kanunlarının başvuruçunun ebeveyn haklarını elinden alıp anne ile çocuk arasındaki tüm bağların kopmasına yol açıp açmayacağını incelemeyeceği gerekçesiyle İstinaf Mahkemesi'nin kararını iptal ettiğini belirtmiştir. Davanın geri gönderildiği İstinaf Mahkemesi daha sonra Japonya'nın Lahey Sözleşmesi'ni onayladığını, bu nedenle Japon kanunlarının arabuluculuk prosedürleri sağladığını ve Japonya'da boşanma sürecinden kaynaklanabilecek hukuki durumun önceden tahmin edilemediğini belirtmiştir. Ayrıca, başvuruçunun Japonya'da ikamet edememe durumunu göstermediğini, ancak baba'nın "çocukla birlikte orada yaşamasına izin verecek çeşitli dostça tekliflerde bulunduğunu" belirtmiştir. Yeniden temyiz başvurusu üzerine, Yüksek Mahkeme, davayı geri gönderilen alt mahkemenin uygun bir inceleme yaptığını, iddiaların aksine, ikinci bir karar vermiştir. Yüksek Mahkeme ayrıca özellikle Fransa'nın Lahey Sözleşmesi'ni şartsız kabul ettiğini ve zararın ciddi riski değerlendirmek için yetkililerin Japonya'nın Merkezi Otoritesi'nden veya çocuğun alışılmış ikametgah devletinin yetkili diğer bir otoritesinden bilgiye güvenebileceğini belirtmiştir.

Mahkeme, Japon olmayan bir ebeveynin Japonya'daki erişim haklarına ilişkin uluslararası dikkati çekmiştir. Ardından, Fransız mahkemelerinin, başvuruçunun ile çocuk arasındaki tüm bağların kopma riskini değerlendirirken iade kararı için yeterli nedenler verdiğini belirtmiştir. Mahkeme bu nedenle yerel mahkemelerin çocuğun iadesini otomatik veya mekanik olarak emretmediğini, ancak başvuruçunun iddialarını adil ve çekişmeli bir şekilde dikkate alarak gerekçeli kararlar verdiğini belirlemiştir.

Bu nedenle, 8. Madde'nin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Ayrıık Görüş

Yargıç Mits ayrı bir görüş bildirmiş ve bu görüş, kararın ekine eklenmiştir.

ÇEVİREN : Av.Nazik Ecem COŞKUN (Sicil No: 73416)

Başvuru Adı :K.J ve Diğerleri / Rusya

Başvuru No : 27584/20 ve 39768/20

Başvuru Tarihi :07.07. 2020 ve 10.09.2020

Karar Tarihi :19.03.2024

Konu :Dava, Rus makamlarının üç Kuzey Kore vatandaşı olan S.K., K.J. ve C.C.'yi Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne (DPRK) sınır dışı etme kararlarıyla ve aynı zamanda S.K. ve K.J.'nin Rusya'da gözaltında tutulmasıyla ilgilidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi oybirliğiyle aldığı kararda özetle şu şekilde karar vermiştir:

S.K. ile ilgili olarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesinin (yaşam hakkı) ve 3. maddesinin (işkence yasağı) ihlal edildiğine ve Madde 5 § 1'in (özgürlük ve güvenlik hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir.

K.J. ile ilgili olarak Madde 5 §§ 1 ve 4'ün (özgürlük ve güvenlik hakkı/tutukluluğun yasaya uygunluğunun bir mahkeme tarafından hızlı bir şekilde karara bağlanması hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme özellikle, Rus yetkililerin S.K.'yı Kuzey Kore yetkililerine teslim ederek, onu gerçek bir işkence veya ölüm riskiyle karşı karşıya bıraktıklarını tespit etmiştir.

K.J. ve C.C. şu anda Seul'de (Güney Kore) ikamet etmektedir ve Mahkeme bu nedenle başvurularının Kuzey Kore'de ölüm ve/veya kötü muamele riski iddiasıyla ilgili kısmını kayıttan düşürmüştür.

Olaylar :Başvurucular, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (KDHC) vatandaşları K.J. ve C.C. ile bir diğer KDHC vatandaşı olan S.K.'yi temsil eden bir sivil toplum kuruluşu olan İnsan Hakları Enstitüsü'dür (IHR).

K.J. ve C.C. Rus karasularında yakalanmış, yasadışı balıkçılık yapmaktan suçlu bulunmuş ve Nisan 2019'da Rusya'da sırasıyla iki yıl ve iki yıl bir ay hapis cezasına çarptırılmıştır.

Ocak 2020'de serbest bırakılan K.J.'nin Kuzey Kore'ye sınır dışı edilmek üzere tutuklanmasına karar verilmiştir. Tutukluluk için azami iki yıllık sürenin ardından serbest bırakılmıştır. C.C.'ninise Şubat 2020'de sınır dışı edilmek üzere tutuklanmasına ve Şubat 2022'de serbest bırakılmasına karar verilmiştir.

Eylül 2019'da S.K. Vladivostok'taki Uzak Doğu Federal Üniversitesi'nde okumaya başlamıştır. Bir yıl sonra, yardım için Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ofisiyle iletişime geçerek sığınma başvurusunda bulunmaya karar vermiştir. Bunun ardından kendisi ve irtibat kurduğu kişi Kuzey Koreli yetkililer tarafından taciz edilmiştir. IHR, S.K.'nın 10 Eylül 2020 tarihinde Rusya'nın uzak doğusundaki Artyom kasabasından polis tarafından gözaltına alındığını ve Rusya Federal Güvenlik Servisi ajanları tarafından Kuzey Kore konsolosluk görevlilerine teslim edildiğini iddia etmektedir. Aynı gün Mahkeme, Rus Hükümetine S.K.'nın Kuzey Kore'ye sınır dışı edilmesine izin vermemesi için geçici bir tedbir belirtmiştir.

Fiilen ortadan kaybolduğu için S.K.'nın BMMYK irtibat kişisi kaçırılma iddiasıyla cezai kovuşturma için şikayette bulunmuş ancak sonuç alamamıştır.

K.J. ve C.C. sırasıyla Temmuz ve Eylül 2022'de, kendileri için seyahat belgeleri düzenleyen Güney Kore'ye gitmek üzere Rusya'dan ayrılmışlardır. O zamandan beri Seul'de (Güney Kore) ikamet etmektedirler.

İhlal İddiaları :Başvurucular, Sözleşme'nin 2. (yaşam hakkı), 3. (işkence yasağı) ve 13. (etkili başvuru hakkı) maddelerine dayanarak, Kuzey Kore'ye gönderilmeleri halinde işkence ve ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalacaklarından ve bu şikayetleri için etkili bir başvuru yollarının bulunmadığından şikayetçi olmuşlardır.

5. Madde (özgürlük ve güvenlik hakkı) kapsamında K.J. gözaltının keyfi ve uzun süreli olduğundan şikâyetçi olmuş, IHR ise S.K.'nın 10 Eylül 2020 tarihinde gözaltına alınmasının hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir.

Başvurular, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 7 Temmuz 2020 (K.J. ve C.C.) ve 10 Eylül 2020 (S.K.) tarihlerinde yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki gibi yedi yargıçtan oluşan Daire tarafından verilmiştir:

Pere Pastor Vilanova (Andorra), Başkan,

Jolien Schukking (Hollanda),

Yonko Grozev (Bulgaristan),

Darian Pavli (Arnavutluk),

Ioannis Ktistakis (Yunanistan),

Andreas Zünd (İsviçre),

OddnýMjöllArnardóttir (İzlanda),

ve ayrıca Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Olga Chernishova.

Karar : Mahkeme, Sözleşme'nin ihlal edildiği iddiasına yol açan olayların, Rusya'nın Avrupa Sözleşmesi'ne taraf olmaktan çıktığı tarih olan 16 Eylül 2022'den önce gerçekleşmiş olması nedeniyle davaya bakma yetkisine sahip olduğunu tespit etmiştir.

Başvuruların kayıttan düşürülmesi (Madde 37)

K.J. ve C.C. 2022'den beri Seul'de ikamet ettiklerinden, DPRK'da ölüm ve/veya kötü muamele riski iddiasıyla ilgili olduğu sürece başvurularının incelenmesine devam edilmesi meşru bulunmamıştır. Bununla birlikte Mahkeme, başvurunun bu kısmını dava listesinden çıkarmıştır.

Yaşam Hakkı (Madde 2) ve İşkence Yasağı (Madde 3)

Mahkeme, bir kişinin gideceği ülkede ölüm cezası, işkence veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza görme riskiyle karşı karşıya kalacağına inanmak için önemli gerekçelerin bulunduğu durumlarda, Sözleşmeciler Devletin bu kişiyi sınır dışı etmeme yükümlülüğü olduğunu yinelemiştir.

S.K., Kuzey Kore'ye geri gönderildiği takdirde, geri dönenlere yaygın olarak uygulanan ölüm cezası ve sığınma başvurusunda bulunduğu için misilleme olarak işkence görme riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, saygın uluslararası kuruluşların raporlarıyla teyit edilmiş ve Hükümet tarafından itiraz edilmemiştir. Rus makamları tarafından S.K.'nin geri gönderilmesi halinde karşılaşılabilecek riskleri incelemek için anlamlı hiçbir adım atılmamıştır. Bu bağlamda IHR, S.K. kayıp olduğuna göre, Kuzey Koreli yetkililerin onu ya Kuzey Kore'ye iade etmiş, ya konsoloslukta iletişimsiz tutmuş ya da öldürtmüş olması gerektiğini ileri sürmüştür.

S.K. gerçek bir işkence veya ölüm riski altında olacağından ve Rus yetkililer S.K.'nin Kuzey Kore yetkililerine teslim edilmesinden sorumlu olduklarından, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddeleri ihlal edilmiştir.

Özgürlük Hakkı (Madde 5)

K.J.'nin şikâyetiyle ilgili olarak Mahkeme, Rus makamlarının, sınır dışı edilmeyi beklerken gözaltında tutulmasını gözden geçirmek için hiçbir adım atmadığını, özellikle de zaman geçmesine rağmen sınır dışı edilmenin gerçekçi olup olmadığını değerlendirmede gözlemlemiştir. Dolayısıyla bu tutukluluk, 5 § 1 maddesini ihlal edecek şekilde, makul olarak gerekli olanın ötesine geçmiştir. Mahkeme, Rusya'da sınır dışı edilmeyi beklerken tutuklanan yabancı uyrukluların, tutukluluklarının

nedenlerini ve yasallığını ulusal mahkemeler tarafından inceletemediklerini önceden tespit etmiş bulunmaktadır. Bu davada da Mahkeme aynı durumun geçerli olmaması için bir neden görememiş ve dolayısıyla 5/4. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

S.K.'nın şikâyetiyle ilgili olarak, Mahkeme, 10 Eylül 2020 tarihinde polis tarafından yakalanmasının sadece bildirilmediğini değil, aynı zamanda herhangi bir yasal dayanaktan açıkça yoksun olduğunu ve dolayısıyla hukuka aykırı olduğunu ve 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

Etkili Başvuru Hakkı (Madde 13)

Mahkeme, 2. ve 3. Maddeler kapsamındaki bulgularını göz önünde bulundurarak, S.K.'nın başvurusunun bu kısmını ayrıca incelemeye gerek olmadığını belirtmiştir.

İhtiyati Tedbir (İç Tüzük Madde 39)

Elde ettiği bulgular ışığında Mahkeme, K.J. ve C.C. ile ilgili olarak belirttiği geçici tedbirleri 7 Temmuz 2020 tarihinde Mahkeme İç Tüzüğü'nün 39. maddesi uyarınca kaldırmıştır. Bununla birlikte, Mahkeme'nin 10 Eylül 2020 tarihinde S.K.'nın Rusya'dan Kuzey Kore'ye istek dışı gönderilmemesi gerektiğine dair verdiği karar, mevcut karar kesinleşene kadar yürürlükte kalacaktır.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Rusya'nın manevi tazminat olarak başvuru K.J.'ye 7,800 Euro (EUR) ve S.K.'ye 30,000 Euro, masraf ve harcamalar için de K.J.'ye 4,500 Euro ödemesine karar vermiştir.

ÇEVİREN : Av. Mustafa Oğuzhan Yalçın(Sicil No: 84959)

Başvuru Adı :Tamazount ve Diğerleri / Fransa

Başvuru No : 17131/19, 19242/19, 55810/20, 28794/21 ve 28830/21

Başvuru Tarihi :Mart 2019 – Mayıs 2021

Karar Tarihi :04.04.2024

Konu :Tamazount ve Diğerleri / Fransa davası, Harki (Cezayir Bağımsızlık Savaşında Fransa ordusunun yanında savaşan Cezayir uyruklu yan kuvvetler) soyundan gelen 5 Fransız vatandaşına ilişkindir.

Bugün tarihli Daire kararı ile bu davada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“**Mahkeme**”), aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır.

Beş başvurucu bakımından da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 6 / 1 ihlâl edilmemiştir.

Mahkeme, özellikle Danıştay'ın, Devlet eylemleri doktrinine dayanarak, başvurucuların, Devlet'in Cezayir'deki Harkileri ve ailelerini koruyamaması ve onları sistematik olarak Fransa'ya geri göndermemesi nedeniyle ihmalden sorumlu olduğu iddialarıyla sınırlı olarak yargı yetkisinin bulunmadığını beyan etmesinin, bireyin mahkemeye erişim hakkını sınırlamada Devletlere tanınan takdir marjını aştığı şeklinde yorumlanamayacağı sonucuna ulaşmıştır.

Tamazount Ailesinden 4 kişi bakımından Sözleşme'nin 3. (kötü muamele yasağı) ve 8. (özel hayata saygı hakkı) maddeleri ile 1 Numaralı Protokol'ün 1. maddesi (mülkiyet hakkı) ihlâl edilmiştir.

Mahkeme, 4 başvurucunun dâhil olduğu Bias kampı sakinlerinin günlük yaşam koşullarının insan onuruna saygı ile bağdaşmadığı, üstelik kişisel özgürlüklerine karşı ihlaller içerdiği sonucuna varmıştır. Mahkeme, tarihsel bağlamın özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, bu başvurucuların maruz kaldığı zararın miktarını tespit etmenin zorluğunu ve insanlık dışı gözaltı koşullarıyla yapılan analojinin sınırlarının farkında olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, mevcut davada yerel mahkemeler tarafından hükmedilen meblağların, tespit edilen ihlaller için uygun ve yeterli bir telafi sağlamadığını düşünmektedir.

Olaylar :Başvurucular, 1957 ile 1969 yılları arasında doğan ve Harkilerin (Cezayir Bağımsızlık Savaşında [1954-1962] Fransa ordusunun yanında savaşan Cezayir uyruklu yan kuvvetler) çocukları olan beş Fransız vatandaşıdır. Bunlardan dördü, Tamazount ailesinin üyeleridir. Bu kişiler, 1962'de Cezayir'in bağımsızlığı sırasında Fransa'ya gitmişler ya da Fransa'da, 1975 yılına kadar yaşadıkları Harki Kampında (esasen Bias Kampının içerisi), doğmuşlardır. Beşinci başvuru

(Bay Mechalikh), Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi tarafından infaz edilen babasını 1957 senesinde kaybetmiştir. Bu başvurucu, 1980 yılına kadar Cezayir’de yaşamış ve akabinde hâlihazırda yaşadığı Fransa’ya taşınmıştır.

Başvurucuların her biri, Fransız Devletinin (i) bağımsızlığını kazanan Cezayir’de misillemelere ve katliamlara maruz kalan Harkilerin ve bunların ailelerinin korunmasında ve (ii) bu kişilerin Fransa’ya sistematik şekilde gönderilmesinin organize edilmesinde başarısız olmak suretiyleiki ihmali hareket sergilediği iddiasıyla Devletin sorumluluğuna dayalı hukukî yollara başvurmuştur. Son başvuru mercii olan Danıştay’ın da dâhil olduğu Fransız mahkemeler, Fransız otoriteler tarafından alınan kararların Fransa ile Cezayir arasındaki ilişkiler dâhilindeki Devlet eylemi olduğu ve bu sebeple Devletin ihmâlden dolayı sorumlu tutulamayacağı gerekçesiyle Devlet adına olası ihmâl teşkil eden eylemlere karar verme konusunda yargı yetkisine sahip olmadığı sonucuna varmıştır.

Başvuruculardan Tamazount ailesine mensup olan dördü, ayrıca, Bias Kampındaki yaşama koşullarından (özellikle kampta hapsolmuş olduklarından, mektupları ve kolilerinin kamp yetkilileri tarafından açıldığından, ailelerine yapılan sosyal yardımların kamp masraflarına tahsis edilmesinden ve kampın içinde örgün eğitim sisteminin dışındaki bir okulda eğitim aldıklarından) şikâyet etmişler ve bundan dolayı tazminat talep etmişlerdir. İdare mahkemeleri, başvurucuların doğum yahut kampa varışlarından itibaren maruz kaldıkları insan dışı yaşam koşullarından, Devletin ihmali davranışları ile sorumlu olduğu sonucuna varmıştır. Mahkemeler, Devleti başvuruculardan her birisine uğradıkları maddî ve manevî zarar karşılığı toplam 15.000 Euro tazminat ödemeye hükmetmiştir.

İhlal İddiaları:Sözleşme’nin 6. Maddesine (mahkemeye erişim hakkı) dayanan başvurucular, Cezayir’de misillemelere ve katliamlara maruz kalan Harkilerin ve bunların ailelerinin korunmasında ve bu kişilerin Fransa’ya sistematik şekilde gönderilmesinin organize edilmesinde başarısız olduğunu iddia ettikleri Devlete karşı ileri sürdüğü tazminat taleplerini, yargı yetkisine sahip olmadığı gerekçesiyle dinlemeyen Danıştay kararının mahkemeye erişim haklarını ihlâl ettiğini iddia etmişlerdir.

Sözleşme’nin 3. (kötü muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve yazışma hakkına saygı hakkı) maddesi ile 1 Numaralı Protokol’ün 1. maddesine (mülkiyet hakkı) dayanan dört başvurucu, ayrıca Fransa’daki Harki Karşılama Tesisindeki yaşam şartlarından şikâyet etmiştir.

Başvurular Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne Mart 2019 ile Mayıs 2021 arasında yapılmıştır.

Karar, aşağıdaki şekilde yedi hâkimden oluşan bir Daire tarafından verilmiştir:

Georges Ravarani (Lüksemburg), Başkan

Carlo Ranzoni (Liechtenstein),

Martins Mits (Letonya),

Lado Chanturia (Gürcistan),

Maria Elosegui (İspanya),

Katerina Simackova (Çekya),

Jean-Marie Delarue (Fransa), geçici hâkim

Ve ayrıca Victor Soloveytchik, Bölüm Yazı İşleri Müdürü.

Karar :

Madde 6

Mahkeme; Danıştay'ın Devlet eylemleri doktrinine dayanarak tesis ettiği ve yargı yetkisine sahip olmadığına ilişkin kararının, başvuruçuların Devleti ihmalî davranıştan doğan sorumluluğu esasına dayalı olarak tazminat talep etme hakkından mahrum ettiğini ve bu sebeple mahkemeye erişim hakkını kısıtladığını belirtmiştir.

Mahkeme, bu sınırlamanın meşru bir amaç (yürütme ile yargı arasındaki güçler ayrılığının korunması) taşıdığını ve bunun sonucunda ulusal mahkemelerin Evian Anlaşmaları sonrasında Fransa ile Cezayir arasındaki ilişki bağlamında alınan diplomatik yahut askeri kararları sorgulayamadığını tespit etmiştir.

Sınırlamanın amaçlanan hedef ile orantılılığı konusunda Mahkeme, ilk olarak, Devlet eylemleri doktrininin, Fransız diplomatik veya dış ilişkilerinin yürütülmesinden ayrılamayan bir eylem kavramını geliştirmiş olan ulusal mahkemelerce dar bir şekilde yorumlandığını not etmiştir.

Doktrinin mevcut davada uygulanmasıyla ilgili olarak Mahkeme, Danıştay'ın, Fransız makamlarının vurguladıkları iç politika mülahazalarını dikkate alarak, Fransız diplomasisi ve uluslararası ilişkiler bağlamından soyutlanıp soyutlanamayacağını incelediğini kaydetmiştir. Danıştay yine de Cezayir'i - Evian Anlaşmalarını sonuçlandırmak amacıyla müzakerelerin başladığı andan itibaren - Fransa ile ilişkileri diplomasi çerçevesine giren yeni doğmuş bir Devlet olarak görmenin uygun olduğu görüşünü benimsemeyi tercih etmiştir. Bundan, başvuruçuların dayandığı yerel makamların eylem ve ihmallerinin, Fransa ile Cezayir arasındaki ilişkilerden ayrı tutulamayacağı ve ihmal nedeniyle Devlet sorumluluğunun doğamayacağı sonucunu çıkarmış ve bu sonuca varmıştır.

Diplomatik veya uluslararası ilişkilerin yürütülmesiyle ilgili siyasi kararlar, özellikle de askeri güçlerin devreye sokulmasıyla ilgili olanlar söz konusu olduğunda, Mahkeme, iç hukukun yorumlanması hususunda kendi değerlendirmesini Danıştay'ın değerlendirmesinin yerine koymak veya bu mahkeme

tarafından benimsenen tutumun keyfi veya açıkça mantıksız olduğuna hükmetmek için hiçbir neden görmemiştir.

İkinci olarak, Mahkeme, idare mahkemelerinin davaya bakma yetkisinin olmamasının mutlak olmadığını, zira başvuruçuların Devlet'in kusursuz sorumluluğuna ilişkin iddialarını karara bağlama yetkilerinin bulunduğunu gözlemlemiştir. Başvuruçular, idare mahkemelerinde Devlet'in kusursuz sorumluluğunu tespit etmeye çalıştıklarını ileri sürmemişler, bunun yerine, bu mahkemelerin her halükarda, yerleşik içtihat uyarınca, bu tür bir sorumluluğu kendiliklerinden incelemeleri gerektiğini savunmuşlardır.

Mahkeme, bu noktada ya da Devletin kusursuz sorumluluğuna dayanan bir davanın, başvuruçular tarafından açılmış olması halinde, başarı şansı konusunda spekülasyon yapmayacaktır. Bununla birlikte, Devletin kesin sorumluluğunun potansiyel olarak tesis edilmesinin, Devlet eylemlerinin hesap verilemezliğini yalnızca göreceli hale getirdiğini tespit etmiştir. Danıştay'ın yargı yetkisinin bulunmadığına dair beyanı, resmi sorumluluğun yalnızca bir yönüyle ilgiliydi ve bu da potansiyel ihmalin değerlendirilmesiyle sınırlıydı ve mahkemelerin Devlet eylemlerinin her türlü zararlı sonucuna ilişkin karar vermesini engelleyen genel ve mutlak bir dokunulmazlık tesis ettiği şeklinde değerlendirilemezdi.

Sonuç olarak, Mahkeme, Danıştay'ın, Devlet eylemleri doktrinine dayanarak, başvuruçuların, Harkileri ve ailelerini Cezayir'de koruyamaması ve onları sistematik olarak Fransa'ya geri göndermemesi nedeniyle Devletin ihmalden sorumlu olduğu iddialarıyla sınırlı olarak yargı yetkisinin bulunmadığını beyan etmesinin, bir bireyin mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılmasında Devletlere tanınan takdir marjının aşıldığı şeklinde değerlendirilemeyeceğini tespit etmiştir. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

Sözleşme Madde 3, Madde 8 ve 1 No'lu Protokol Madde 1

Mahkeme, dört başvuruçunun Bias Kampında Fransa yönünden Sözleşme ve 1 No'lu Protokol'ün yürürlükte olduğu 3 Mayıs 1974 tarihinden beri maruz kaldıkları yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri konusunda yargı yetkisine sahip olduğunu netliğe kavuşturmuştur.

Mahkeme, başvuruçuların Bias Kampında maruz kaldıkları ıstırapların ulusal mahkemeler tarafından tamamen tanındığını not etmiştir. Bu mahkemeler, ilk olarak Harkiler ve ailelerinin kampta maruz kaldıkları yaşam koşullarının insanlık onuruna karşı bir suç teşkil ettiğini ve bu sebeple Devletin sorumlu tutulabileceğini tespit etmiştir. Mahkemeler daha sonra bu bulguyu, özellikle mektup ve paketlerinin denetlenmesi, sosyal yardımlarının kamp masraflarının finansmanına tahsis edilmesi ve çocukların örgün eğitim sistemi dışında eğitim almaları nedeniyle ilgili kişilerin bireysel özgürlüklerine getirilen kısıtlamalara genişletmiştir.

Mahkeme, iç hukuktaki davalarda kararların verilmesinin ardından, 23 Şubat 2022 tarihli Kanun'un, Harkiler ve ailelerinin maruz kaldığı insanlık dışı kabul ve yaşam koşulları ile bireysel özgürlüklerinin ihlal edilmesinden dolayı "Ulusun sorumluluğunu" kabul ettiğini kaydetmiştir.

Mahkeme, dört başvurucu da dâhil olmak üzere Bias Kampı sakinlerinin günlük yaşam koşullarının insan onuruna saygıyla bağdaşmadığını ve dahası bireysel özgürlüklerinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Ardından, başvurucuların her birine, kamplarda geçirdikleri yedi ila on dört yıl arasında değişen süreler için, dört yıllık zamanaşımı süresinden feragat ederek, tüm şikâyetler ve zararlar bir arada olmak üzere, yerel mahkemeler tarafından toplam 15.000 Euro verildiğini gözlemlemiştir. Bu miktarı belirlemek için, yerel mahkemeler, insanlık dışı gözaltı koşullarına uygulanan ölçeği kullanmışlardır; bu ölçek, yetersiz eğitimden kaynaklanan zararı dikkate almak için bir ek ile birlikte, gözaltında geçen her yıl için kabaca 1.000 Avro'ya karşılık gelmektedir.

Mahkeme, tarihsel bağlamın özellikleri göz önüne alındığında, başvurucuların maruz kaldığı zarara kesin bir rakam koymanın zorluğunun ve insanlık dışı tutukluluk koşullarıyla yapılan analojinin sınırlarının farkındadır. Bununla birlikte, mevcut davada yerel mahkemeler tarafından hükmedilen meblağların, tespit edilen ihlaller için başvuruculara uygun ve yeterli bir telafi sağlamadığını düşünmektedir. İlk olarak, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline ilişkin olarak, başvuruculara verilen meblağlar, Mahkeme'nin genellikle insanlık dışı tutukluluk koşullarına ilişkin davalarda verdiği meblağlarla karşılaştırıldığında mütevazı kalmıştır. İkinci olarak, Mahkeme bundan, söz konusu meblağların, Sözleşme'nin ve 1 No.lu Protokol'ün diğer ihlalleriyle bağlantılı olarak maruz kalınan zararı karşılamadığı sonucunu çıkarmıştır.

Yukarıdakiler ışığında, üstlenilen önemli hafıza çalışmasına ve Fransa'nın en üst düzey yürütme makamları tarafından verilen ciddi kabullere rağmen, ulusal makamların, başvuruculara ödenen tazminat miktarını belirlerken, tespit edilen Sözleşme ihlallerini gidermek için Bias Kampındaki yaşam koşullarının özelliğini yeterince dikkate almadıkları ve sonuç olarak, bu tazminatın ödenmesinin onları bu bağlamda mağdur statüsünden mahrum bırakmadığı sonucuna varılmıştır.

Buna göre Mahkeme, başvurucuların 3 Mayıs 1974'ten 31 Aralık 1975'e kadar Bias Kampında kalmalarının Sözleşme'nin 3. ve 8. maddeleri ile Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlaline yol açtığına karar vermiştir.

Adil Tazmin(Madde 41):

Mahkeme, Sözleşme'nin 3. ve 8. maddeleri ile 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlâli sonucunda uğranılan maddi ve manevi zarar için, her kısmi yıl tam yıl sayılmak üzere, Bias Kampında geçirilen her yıl için 4,000 Euro (EUR) tutarında adil tazmin ödenmesine karar vermiştir.

Mahkeme, 1974 ve 1975 yıllarına ilişkin olarak, Fransa'nın, Tamazount ailesinden dört başvurucuya, maddi ve manevi tazminat olarak toplam 19,518 Euro ödemesine karar vermiştir; bu miktar, iç hukuktaki davalarda ödenmiş olan meblağlar dikkate alınarak, aşağıdaki dağılıma göre orantılı olarak hesaplanmıştır: Abdelkader Tamazount'a 5,694 Avro, Aïssa Tamazount'a 4,250 Avro, Zohra Tamazount'a 5,858 Avro ve Brahim Tamazount'a 3,716 Avro.

ÇEVİREN:Av. Burak Demir (Sicil No: 61872)